

Investing in rural people

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

**កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែល
ផ្តល់នូវនិរន្តរភាពប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE)**

បច្ចេកទេសការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារ ផ្តល់នូវនិរន្តរភាពប្រែប្រួលអាកាសធាតុ

ភ្នំពេញ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦

រៀបចំដោយ : នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម
ឧបត្ថម្ភដោយ : រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍កសិកម្ម (IFAD)

មាតិកា

ទំព័រ

Table of Contents

មាតិកា	1
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	2
មេរៀនទី១: ការជ្រើសរើសពូជ.....	3
មេរៀនទី២ : ការសាងសង់ទ្រុង.....	8
មេរៀនទី៣: ចំណី-ទឹក	13
មេរៀនទី៤: ការថែទាំ-ការការពារជម្ងឺ.....	18
មេរៀនទី៥: ជម្ងឺ និងការព្យាបាល	34
ក. ជំងឺសាល់ម៉ូណេឡូស (រាគ).....	34
ខ.ជម្ងឺសារទឹក	35
គ.ជម្ងឺកញ្ជិល	37
ឃ. ជម្ងឺប៉េស្តី.....	38
ង.ជម្ងឺអុតក្តាម	39
ច. ជំងឺកមរមាស់.....	40
មេរៀនទី ៦: ការបញ្ចូលរបៀបថ្មី លើគោលគំនិត អាជីវកម្មកសិកម្មខ្នាតតូច ផ្នែកការចិញ្ចឹមជ្រូក.....	41
ឯកសារយោង.....	49

សេចក្តីផ្តើមអំណរគុណ

យើងខ្ញុំសូមសម្តែងនូវកតញ្ញាតាធម៌ និង ដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះម្ចាស់ជំនួយ មូលនិធិអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មអន្តរជាតិ (IFAD) ដែលបានផ្តល់កម្ចីដល់ ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទក្នុងការអនុវត្ត កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (ASPIRE) មាន គោលបំណង កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងបង្កើនភាពធន់ របស់គ្រួសារ កសិករក្រីក្រ និង អ្នកងាយរងគ្រោះកសិករខ្នាតតូចនៅកម្ពុជា។ កម្មវិធីបានផ្តល់ថវិកា ដល់ អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម/នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ក្នុងការអនុវត្ត សមាសភាពទី២ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ដើម្បីជួយគាំទ្រ ការកែលម្អសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងមូលដ្ឋានតាមរយៈបង្កើនគុណភាពផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម និងគ្រប់គ្រងចំណេះដឹង និងពង្រឹងធនធាន មនុស្សសម្រាប់ ផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។

បម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ មានការប្រែប្រួលខ្លាំង រដូវវស្សាប្តូរ បង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់ជីវភាព រស់នៅរបស់កសិករ និងផលប៉ះពាល់ដល់របរ កសិកម្ម ទទួលប្រាក់ចំណូលទាបដូច្នោះហើយទើបកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មថ្មីដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ រៀបចំឯកសារផ្តល់ចំណេះដឹង នេះឡើងដើម្បីឆ្លើយតបនឹងបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុ ឲ្យបានទាន់ពេលវេលា ដែលជាតម្រូវការរបស់កសិករខ្នាតតូចគ្រប់ៗគ្នា ទាំងក្នុងនឹងក្រៅគម្រោងផងដែរ ។

យើងសង្ឃឹមថាឯកសារនេះ និងជួយដល់ មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ ភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយ បង្កាត់ពីបច្ចេកទេស ការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារដែលឆ្លើយតបទៅ នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ វាជាវិធីសាស្ត្រងាយៗ សាមញ្ញក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ ដែលកសិករអាចធ្វើបាន និងទទួលប្រាក់ចំណូលកើនឡើង ។

ឯកសារណែនាំ “ ការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារ ធន់ ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ នេះជា សមិទ្ធិផលថ្មីមួយរបស់កម្មវិធី ASPIRE ភាពជោគជ័យក្នុងដំណើរ ការរៀបចំសៀវភៅនេះ គឺអាស្រ័យទាំងស្រុងលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការចូលរួមក្រុមការងារបច្ចេកទេស របស់កម្មវិធីនៃ អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម/នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ។

មេរៀនទី១: ការជ្រើសរើសពូជ

១.គោលបំណង ឲ្យកសិករចេះ៖

- ជ្រើសរើសពូជជ្រូកយកមកចិញ្ចឹមឲ្យឆន់នឹងអាកាសធាតុប្រែប្រួលតាមតំបន់ មានសុខភាពល្អ ធំធាត់លឿន ត្រូវតាមតម្រូវការទីផ្សារ

២.ការជ្រើសរើសពូជជ្រូក

មានសំខាន់ណាស់សម្រាប់អ្នកចិញ្ចឹម និងផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដូចតទៅ៖

- ចិញ្ចឹមឆាប់ធំ (ការធំធាត់លូតលាស់លឿន)
- ឆាប់បានលក់ (ចិញ្ចឹមមានរយៈពេលខ្លី)
- ធន់ជម្ងឺ (មិនងាយទទួលជម្ងឺ)
- លក់បានតម្លៃថ្លៃ

❖ ពូជជ្រូកនាំចូលពីបរទេស

ពូជខ្យក់

ពូជឡាយវ៉ាយ

ពូជឡេនជ្រេស

- ពូជខ្សឹក៖ ពណ៌ក្រហមត្រលែត ជើងវែង ភ្លោចង្អៀត ពូកែធន់ទ្រាំនិងការផ្លាស់ប្តូរអាកាសធាតុ អត្រាសាច់ច្រើន ស្រួលចិញ្ចឹម ឆាប់ធំ ធន់ជម្ងឺ ផ្តល់សាច់ក្រហមច្រើន ផ្តល់កូន ៩ទៅ១០ក្បាល

❖ ពូជជ្រូកក្នុងស្រុក

- ជ្រូកហៃណាំ៖ ក្បាលវែង មុខចង្អៀត ត្រចៀកធ្លាក់ទៅមុខ ច្រមុះទូលាយ ខ្នងអែន ជើងខ្ពស់ល្មម សម្បុរខ្មៅ ឬ ស្រទាប់ ៧-៩ខែ
- ពូជជ្រូកកំពត៖ រាងដូចជ្រូកកណ្តុរ ខ្នងអែនខ្លាំង ក្រចកជើង២ក្រោយប៉ះដី ពណ៌ខ្មៅទំងន់៦០គីឡូក្រាម ពី៨-៩ខែ
- ពូជជ្រូកជំរី៖ ស្បែកជ្រើវជ្រួញនៅមុខភ្នែក ស្លឹកត្រចៀកធំ ក្បាលធំខ្លួនក្រាស់ ជើងមាំខ្លី ៦០គីឡូក្រាម ពី៦-៧ខែ
- ពូជជ្រូកកណ្តុរ៖ មាឌតូច ក្បាលតូចដូចកណ្តុរ ខ្លួនខ្លីតែក្រាស់ ខ្នងអែនដោះប៉ោងកិតដី សំបុរខ្មៅទៅ ប្រផេះ៦០គីឡូក្រាម ក្នុង ១២ខែ

❖ ពូជជ្រូកកូនកាត់

ជ្រូកបរទេសបង្កាត់ជាមួយពូជក្នុងស្រុក

ពូជជ្រូកកណ្តុរកូនកាត់

ពូជជ្រូកកូនកាត់

គុណសម្បត្តិ និង គុណវិបត្តិរបស់ ពូជជ្រូក

ប្រភេទពូជជ្រូក	គុណសម្បត្តិ	គុណវិបត្តិ
ពូជក្នុងស្រុក	<ul style="list-style-type: none"> ងាយចិញ្ចឹម ធន់នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ មិនរើសចំណី 	<ul style="list-style-type: none"> ការលូតលាស់យឺត មានមាឌតូច
ពូជនាំចូល	<ul style="list-style-type: none"> ឆាប់បានទទួលផល ការលូតលាស់លឿន 	<ul style="list-style-type: none"> រើសចំណី មិនសូវសម្របខ្លួននឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ
ពូជកូនកាត់	<ul style="list-style-type: none"> ការលូតលាស់លឿន មិនរើសចំណី នឹងធន់នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ 	

៣.លក្ខណៈទូទៅក្នុងការជ្រើសរើសពូជ

❖ ការជ្រើសរើសមេក្រមុំ ឬកូនផ្តាច់ដោះទុកធ្វើមេ

- មានធំមាំសុខភាពល្អ ពូជសាយកូន ចរិតស្ងួតបូក ពូកែចិញ្ចឹមកូន ជើង ដៃ ធំមាំ ជំហរត្រង រូបកាយពោះធ្លាក់ ដោះច្រើន ត្រកៀកសាយ ប្រដាប់បន្តពូជធំ
- ស្គាល់ប្រវត្តិមេបា ច្បាស់លាស់ (មិនជាន់ឈាម) ជាពូជកូនកាត់២ឈាម

ពូជមេ

❖ **ការជ្រើសរើសបាមកបង្កាត់ ឬកូនទុកធ្វើបា**

- មានធំមាំ សមជាមួយមេ សុខភាពល្អ ធន់ជម្ងឺ ពងស្វាសទាំងពីរជំនឿគ្នា ជើងរឹងមាំ ចរិកស្លូតបូត ជំហរត្រង់
- ពូកែពាក់មេ ស្គាល់ប្រវត្តិមេបា ច្បាស់លាស់ (មិនជាន់ឈាម) ជាពូជសុទ្ធ

បាកូនកាត់ក្នុងស្រុក

បាបរទេស

❖ **ការជ្រើសរើសកូនជ្រូកផ្កាចំដោះ**

- ទំងន់មធ្យម ៥គីឡូក្រាម ភាពក្លាហាន ភ្នែកសថ្លាគ្មានពពឹកភ្នែក
- ឆាមទន់ស្រឡូន សម្បុរស្អាត ថ្លោសល្អ ភ្នែកភ្លឺរលោង សុខភាពល្អ ពូកែស៊ីចំណី
- មានកំដៅសីតុណ្ហភាព ៣៨ អង្សាសេ(បើនៅរដូវក្តៅអាចសីតុណ្ហភាពកើនឡើងដល់៣៩.៥ អង្សាសេ)
- ស្គាល់ប្រវត្តិមេបា ច្បាស់លាស់ (មិនជាន់ឈាម) កូនកាត់៣ឈាម(ល្អបំផុត)

កូនជ្រូកពូជ ក្រុមហ៊ុន

ពូជកូនកាត់

មេរៀនទី២ : ការសាងសង់ទ្រុង

១. គោលបំណង ក្រោយវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសិក្ខាកាម និងចេះពីបច្ចេកទេស៖

- ការសាងសង់ទ្រុងតាមបច្ចេកទេសសម្រាប់ការចិញ្ចឹម ដើម្បីជ្រកមានសុខភាពល្អ និងទប់ទល់នឹងកំណើនសីតុណ្ហភាព

២. ការរៀបចំកន្លែងសាងសង់ទ្រុង

មានសារសំខាន់ សម្រាប់អ្នកចិញ្ចឹមជួយឲ្យជ្រកមានសុខភាពល្អ ការពារកំដៅថ្ងៃ ភ្លៀងខ្យល់ សត្វល្អិតទិចខាំ យើងត្រូវគិតលើហានិភ័យពេលមានបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុផងដែរ។ ត្រូវជ្រើសរើសទីតាំងសង់ទ្រុង៖

- កន្លែងទីទួលមានសុវត្ថិភាព ដីមានសំណើមទឹក
- មានប្រភពទឹកស្អាត
- ឆ្ងាយពីទីប្រជុំជន និងពីផ្ទះបន្តិច
- មានពន្លឺព្រះអាទិត្យជះចូលពេលព្រឹក និងល្ងាច
- ត្រូវធ្វើរណ្តៅដីកំប៉ុស្តចំងាយ៣ទៅ៤ម៉ែត្រពីទ្រុង
- ក្នុងទ្រុង ធ្វើស្នូកចំណី ស្នូកទឹក ឬក្បាលបឺតទឹក
- ជុំវិញជញ្ជាំងទ្រុងមានសំណាញ់ការពារមុខសត្វល្អិតចង្រៃទិចឬខាំជ្រក
- កម្រាលផ្ទៃទ្រុងរាបស្មើល្អ និងជម្រាលបន្តិច
- ជំបូលមានសំយាបវែងបន្តិច យកល្អប្រកស្បូវ ស្លឹកត្នោត ស្លឹកដូង
- ទ្រុងមានខ្យល់អាកាសចេញចូលល្អ ទាំងរដូវប្រាំង និងរដូវវស្សា
- នៅរដូវវស្សា ទ្រុងត្រូវការពារខ្យល់បោកបក់ខ្លាំង ជះភ្លៀងចូល និងធ្វើឲ្យមានកំដៅក្នុងទ្រុង (ដូចជាដុតធុងក្នុងក្នុង ឬប្រ្រាស ឬអំពូលភ្លើងអគ្គីសនី)

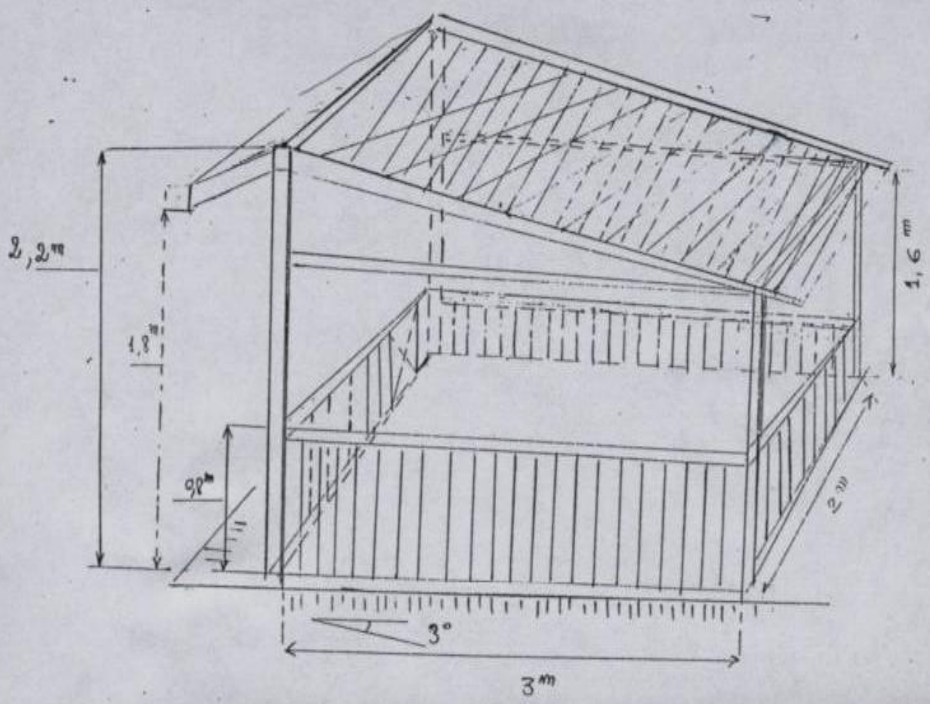

ការសាងសង់ទ្រុង

- នៅរដូវប្រាំង ក្នុងទ្រុងត្រូវតែត្រជាក់ គួរដាំដើមឈើហូបផ្លែ ឬដើមចេកនៅក្បែរទ្រុង និងដាំស្មៅខៀវខ្ចីពុំទុំជុំវិញទ្រុង ព្រោះវាជួយឲ្យដីមានសំណើម ជួយកាត់បន្ថយការបំបាយឧស្ម័នការបូនិក ចេញពីដី ជួយដីរក្សាសីតុណ្ហភាពមិនឲ្យកើនឡើងខ្លាំង ។ ទ្រុងត្រូវបាញ់ទឹកលើដំបូល ជុំវិញទ្រុងនៅពេល ម៉ោង៩ព្រឹក និងម៉ោង២រសៀលបាញ់ទឹកឲ្យជោគជាំទើបមានធាតុត្រជាក់ជះចូលទ្រុងនិងដាក់កង្ហាបន្ថែម។
- នៅរដូវប្រាំងក្តៅស្ងួតដុះហែងត្រូវមានអាងទឹកសម្រាប់ជ្រូកដេកត្រាំ។

៣.រូបភាពគំនូសបំព្រួញទ្រុងជ្រូក(ដំបូលប្រក់ស្លឹកត្នោត ឬ ស្បូវ កម្រាលស៊ីម៉ង់ត៍)

- សម្ភារៈ ស៊ីម៉ង់ត៍ ខ្សាច់ ថ្ម ឥដ្ឋ ប៉ែល ម៉ែត្រ ឈើសម្រាប់កៀរ ស្លាបព្រាសម្រាប់បូក ឈើស្បូវដែកគោល
- ដំបូលចោតល្មមសមទៅនឹង ទំហំទ្រុង មានជើងរៀងសងខាង ប្រឡាយទឹក មានរណ្តៅសម្រាប់បង្ហូរទឹកលាមកចេញ
- ចាក់សាប ធ្វើស្នូកជាប់នៅក្នុងទ្រុង (ទទឹង៣សម បណ្តោយ១,២ម ជំរៅ២សម)

គំនូសបំព្រួញទ្រុងជ្រូក